

FESTIVALOVÉ NOVINY

46. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO ENVIRONMENTÁLNÍHO FILMOVÉHO FESTIVALU EKOFILM
14.–17. 10. 2020 | BRNO | #EKOFILM | WWW.EKOFILM.CZ

— **OKOFILM**

ZEMĚ MEDU – PORTRÉT MIZEJÍCÍ KŘEHKÉ ROVNOVÁHY MEZI LIDMI A PŘÍRODOU

Vážené milovnice a milovníci nevšedních filmů, letošní ročník festivalu EKO-FILM jsme se rozhodli zaměřit na udržitelnou spotřebu, což není asi výraz, který by se dal nazvat kon-

verzačním hitem. Jenomže naše každodenní spotřebitelské rozhodování je tím, co působí na celou naši planetu nejvíce. Přestože všichni víme, že Země není jen na jedno použití, při nákupu se tak víceméně nechováme. Kupujeme jednorázové výrobky, vyhazujeme věci, které jsme ani nepoužili. Nejvíce je to patrné na jídle. České domácnosti ročně vyhodí až 400 000 tun potravin. K tomu je potřeba přičíst 20 000 tun jednorázových plastů nebo až 180 000 tun vyhozeného oblečení. Vláda může pomoci situaci zlepšit a také to už dělá. Vedle balíčku odpadových zákonů vzniká norma na omezení jednorázových plastů, jejichž spotřebu už několik let spolu s vámi snižujeme díky kampani #dostbyloplastu. Z našich dotačních programů podporujeme recyklaci v obcích i technologické inovace, které její míru pomáhají zvyšovat. Také jsme ke snížení tlaku na primární zdroje a naši planetu zlevnili opravy oblečení a bot snížením DPH na 10 %. To všechno ale nemůže mít ten správný dopad, pokud si neuvědomíme, že kvalita života není v kolotoči nakupování a vyhazování, ale třeba i v dobrovolné skromnosti. A o tom všem by měl být náš letošní filmový festival. Prejví vám co nejvíce inspirativních zážitků na právě začínajícím 46. ročníku EKOFILMu.

Vesnice uprostřed odlehle horské oblasti kdesi na Balkáně – bez silnic, elektřiny a tekoucí vody. Přesto je domovem pro Hatizde Muratovou a její nemocnou matku. Celý život se žije v zásadě stejně – pracně sbírá malé dávky medu od divokých včel, ten pak zpracovává a prodává v nejbližším městě. Pojem „nejbližší“ tu znamená čtyři hodiny chůze. Dlouhý, pokojný život stranou civilizace. Hatizde je poslední z mnohageneračního rodu včelařek v ráji svého divokého včelařství. Do jejího klidného života

však doslova přirachotí potulná rodina se svými řvoucími stroji, o jejich sedmi bujarých dětech a stádu dobytka nemluvě. Optimisticky naladěná Hatizde si od nové situace slibuje změnu. A ta opravdu přijde. Celovečerní debut dokumentaristů Ljubomira Stefanova a Tamary Kotevské **Země medu** odhaluje na střetu dvou světů zásadní napětí, které panuje mezi přírodou a člověkem. V sugestivně natočeném, výborně nasnímaném a precizně střihaném dokumentu, který vznikl z důvěrného vztahu mezi

filmaři a tématem, najdeme humor, smutek i dojetí. Film získal řadu světových ocenění včetně ceny za Nejlepší dokument, Zvláštní cenu poroty za kameru a Cenu pro výjimečný přínos na festivalu Sundance 2019. Byl nominován na americké ceny Oscar 2020, a to rovnou ve dvou kategoriích – Dokumentu a Mezinárodním filmu. Přijďte si na příběhu vytrvalosti jedné ženy vychutnat nejen portrét křehké rovnováhy mezi lidmi a přírodou, ale i rozjímavou sondu do způsobu života, který zanedlouho zřejmě vymizí.

Richard Brabec
ministr životního prostředí

EKOFILM VÁM PŘINÁŠÍ

Ministerstvo životního prostředí

TÉMA FESTIVALU: UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA

Naplňování našich představ o kvalitním životě znamená neustálý tlak na přírodní zdroje. Ponechme teď stranou, co konkrétně si pod pojmem kvalitní život jednotliví lidé představují. Jisté se ale shodneme, že důsledkem je nejen ohrožení globálního ekosystému, ale i konkrétních míst, která se nám líbí, máme je rádi a chtěli bychom se do nich vrátit. Zároveň ale pozorují, že pojmy jako klimatická změna či narušení vodního cyklu se z odborných kruhů dostávají do debat širší veřejnosti. A za to jsem rád. Jenže tyto debaty občas končí závěrem, že jednotlivci s tím vlastně moc nenadělá. Ale to přece není pravda. Každý z nás

může podporovat a požadovat změny v tom, jak funguje současná ekonomika. Můžeme napří-

klad chtít výrobky, které se dají používat opakovaně nebo se dají snadno opravit, a naopak budeme tlačit na snižování jednorázové spotřeby. To jsou hlavní principy cirkulární ekonomiky, jejímž cílem je udržet suroviny i další zdroje co nejdéle v oběhu,

než se stanou skutečně neupotřebitelnými.

A to je možné podpořit v lokálním i globálním měřítku. Stačí se zamyslet nad tím, kolik a čeho sami konzumujeme, nakolik si vybíráme výrobky s menší ekologickou stopou a udržitelným designem, nakolik sami dbáme na snižování zátěže pro ekosystémy okolo nás. Udržitelná spotřeba každého z nás je zkrátka důležitá, i když samozřejmě záleží na tom, aby se tak začala chovat celá společnost. Pomáhá nám najít cestu z ekologické krize a my k tomu můžeme přispět. Spoluvytváříme tak čas k nalezení nové, zelenější ekonomiky, bez které by byla budoucnost naší planety opravdu neradostná.

Možná vám má slova připadají trochu abstraktní. Ale i proto je tu letošní EKOFILM. Při diskuzích, na doprovodných akcích a samozřejmě také na filmovém plátně najdeme inspiraci, co konkrétně si pod udržitelnou spotřebou představit a jak k ní můžeme přispívat. Přijměte prosím mé pozvání, a jak se říká, „přijďte pobejt, vidět a přispět“ k dalšímu ročníku v Evropě nejstaršího, stále existujícího a ze všech sil udržitelného environmentálního festivalu.

Těším se na shledanou v polovině října v Brně.

Ladislav Miko
prezident festivalu

PLANETU MÁME PŮJČENOU. JSME TADY NA NÁVŠTĚVĚ

Má ráda život v přírodě, les, těší ji vyjít za domek a být venku v zeleni, na trávě, na zahradě. I proto se Lucie Zedníčková přestěhovala na venkov, který splňuje její ideální představu o bydlení. Má skleník plný rajčat, paprik a okurek, na zahradě pěstuje téměř veškerou běžnou zeleninu. A letos se ujala role porotkyně EKOFILMu.

Zalévání, okopávání, vytrhávání plevele a vzdycky trochu nejistý výsledek. Neměla byste jednodušší si zeleninu prostě koupit?

Baví mě hrabat se v hlíně. A neuvěřitelně mě fascinuje, jak to funguje. I třeba jen to, že zasadím semínko a ono z toho vyrostě něco užitečného. A taky to, jak lidé na venkově skoro všechno zužitkují. Soused nám dá vajíčka, a my mu vracíme skořápky. Příroda tady má takový ten koloběh. Když něco shnije, nevyhazují to, ale zahrabu do země.

Takže jste farmářka na poloviční úvazek?

Ještě se spoustu věci učím, ale hrozně mě to fascinuje. Je to vlastně takový můj koníček. Snažím se znovu naučit to, o co nás civilizace připravila, na co už naše generace žijící ve městech už zapomněla.

Prý dokážete ze semínek nebo pecek vypěstovat exotické rostliny. Také se říká, že zasadíte každou pecku z ovoce, které sníte. Co je na tom pravdy?

Každou asi ne, ale je pravda, že vzdycky, i když jsem bydlela v bytě, jsem měla k dispozici zahradu. Třeba na chalupě u na-

šich. Od dětství mě bavilo různé experimentovat, pěstovala jsem kaktusy, kytičky... Pěstování zeleně mě vždycky přitahovalo. Kdysi jsme měli půdní byt, ve kterém sice bylo v létě příšerně horko, ale na druhou stranu se tam dařilo exotickým rostlinám. Po celém bytě se nám táhly liány. Dokonce jsem vypěstovala tahitskou vanilku!

Máte velmi pozitivní vztah k ekologii a zajímáte se o naši planetu.

A téma její ochrany získává na důležitosti. Jak vnímáte tento posun?

Nedávno jsem se tak zamyslela nad obdobím, které teď všichni prožíváme – myslím tím koronavirus. Jsem zvyklá na všem špatném hledat i něco dobrého. A v tomto případě se ukázalo, že tím, jak lidé necestovali do práce auty, omezila se vlastně veškerá doprava, včetně té letecké, továrny byly zavřené, najednou nikdo nevypouštěl tu spoustu škodlivin, které kvůli vymoženostem civilizace jdou do ovzduší.

Co tím myslíte?

Že to má vlastně pozitivní efekt na očistění naší planety. A druhý efekt je ten, že i já jsem na čas přišla o práci, a musela začít šetřit.

Najednou jsem musela opravdu přemýšlet nad každou vyhozenou věcí, nad tím, jak hospodařím. Je mi líto se něčeho jen tak zbavovat, přemýšlím, jak cokoli zužitkovat.

Tím mi hezky nahráváte, protože právě udržitelná spotřeba a možnosti, jak jí dosáhnout, jsou

tématem letošního EKOFILMu, jehož budete porotkyní. S čím do této role vstupujete?

Jsem ráda, že mám možnost být letos v porotě EKOFILMu. Šířit informace o tom, proč je nutné chránit naši planetu nebo jak se k přírodě chovat, má smysl. Chtěla bych, aby si lidé uvědomili, že pečovat o naši planetu, o přírodu a chránit ji, je pro lidstvo nesmírně důležité. A film je k tomu skvělý prostředek. Když se dívám na film, tak se ráda nechám unést příběhem. A ten film, který na mě zapůsobí, který mě nějak zasáhne

nebo inspiruje, dostane můj hlas. Nechám se řídit svým srdcem a pocitem, protože aspoň u mě je to nejpřesnější.

Jaké máte další vášně, kromě zahrady a filmů, jejichž příběhy se necháváte unášet?

Rozhodně houbaření. Moc ráda chodím na houby. Teď jsem se ale opravdu v lese našla. Nechápu, jak tam mohou lidé odhodit petku, konzervu, cokoli. Jsme přece součástí přírody! Když někde vyhodíme nějakou plechovku nebo nějaký odpad do moře, ošklivě se nám to vrátí. Mě by nikdy nenašlo se takhle chovat. A k tomu jsem vedla i svoje děti. Planetu přece máme půjčenou, jsme tady na návštěvě a sdílíme ji se všemi bytostmi. To není jen náš monopol, a už vůbec ne náš majetek. Jaké připravujeme prostředí našim dětem? Kolik už vyhynulo zvířat kvůli naší bezohlednosti! A to není jedno. Biologický řetězec na sebe přeci navazuje... Naruší se rovnováha a ve finále to stejně odnese my, lidé. Málokdo si asi uvědomuje, jak strašná katastrofa by přišla, kdyby vyhynuly včely... Tohle by se mělo ve škole učit. Ne jednotlivosti, ale náhled na celek, na ekosystém. Děti by měly od malička poznávat, co naši planetě svědčí – a jak se k ní chovat.

EKO FILM

46. MEZINÁRODNÍ ENVIRONMENTÁLNÍ FILMOVÝ FESTIVAL
14.–17. 10. 2020, BRNO

MEGA AKCE

UŠETŘÍTE AŽ
100 %

#EKO FILM

JE SPOTŘEBA
POTŘEBA?

VSTUPNÉ
ZDARMA
GARANCE VRÁCENÍ
PENĚŽ*

WWW.EKOFILM.CZ

POŘADATEL

Ministerstvo životního prostředí

ORGANIZÁTOŘI

KEY
PROMOTION

MUNI

MUNI
FSS

EKO
Inkubátor

HLAVNÍ PARTNER

SAKO
BRNO

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ
PARTNER

Česká televize

FINANČNÍ PODPORA

BRNO

ZÁŠTITY

Jihomoravský kraj

městská část
BRNO-STŘED

Mendelova
univerzita
v Brně

PARTNEŘI

zoo
BRNO

STB
Dopravní podnik města Brna

Česká pošta

e-on

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

ERGOBYL
FM 105

GO TO BRNO.CZ

BRNO
TODAY

LIDÉ A ZEMĚ

AKCE SE KONÁ POD ZÁŠTITOU MINISTRA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ MGR. RICHARDA BRABCE, HEJTMANA JIHO MORAVSKÉHO KRAJE JUDR. BOHUMILA ŠIMKA, PRIMÁTORKY STATUTÁRNÍHO MĚSTA BRNA JUDR. MARKÉTY VAŇKOVÉ, STAROSTY MĚSTSKÉ ČÁSTI BRNO-STŘED ING. ARCH. VOJTĚCHA MENCLA, REKTORA MASARYKOVY UNIVERZITY PROF. MARTINA BAREŠE, REKTORKY MENDELovy UNIVERZITY PROF. ING. DANUŠE NERUDOVÉ, PH.D. A PŘEDSEDY PŘEDSTAVENSTVA SPOLEČNOSTI SAKO BRNO A.S. MGR. FILIPA LEDERA.

UDRŽITELNĚ FILMOVÉ FESTIVALOVÉ MENU

Na festival se letos přihlásilo celkem 133 filmů. Dramaturgický tým 46. ročníku EKOFILMu z nich vybral finálovou pětadvacítku snímků, které nějak odrážejí naše spotřební chování. Jakou nabídku tedy tým pod vedením zkušené Jitky Kotrlové připravil do kinosálových regálů?

KRÁSY PŘÍRODY

Snímky z celého světa ukazují na nezbytnost starat se o naši planetu tak, abychom ji mohli předat i dalším generacím. Reflektují lidský zájem o planetu a ekologii jako urgentního politického tématu, které nesmí být veřejnosti přehlíženo.

Na americkém Středozápadě Henry vybudoval rodinnou farmu. Vypěstované plody, spokojení zákazníci na trzích i možnost žít udržitelný život jsou odměnou za celoroční plánování a každodenní náročnou práci. Co tedy přinese *Čas změn na Henryho farmě?*

Losos nerka. Červená ryba. Pochází z Kamčatky a celý život tráví ve vodách Pacifiku. Do sladkých vod se vrací, jen aby započal nový cyklus života a zemřel. Zachrání člověk svůj nevyčerpatelný zdroj, nebo ho vyhubí?

Spěje konzervativní svět k rozkladu? Nezávislí filmaři získali možnost natáčet za zavřenými dveřmi *Světového ekonomického fóra* poprvé v jeho padesátileté historii. Jak se prezident instituce, Klaus Schwab, popasuje s novou generací mladých rebelů a se změnami, jako je ta klimatická?

Kanadští a grónští Inuité se spojují, aby společně bojovali za záchranu svého světa. *Poslední*

led mezi jejich pevninami nebývale rychle mizí, jenže co je pro ně hrozbou, jiní považují za příležitost. Čí prosby budou vyslyšeny?

V nitru Amazonie žije kmen *Mat-sés* čelící tlaku civilizace i těžbařské lobby. Jen s papírovou mapou v ruce se k němu vydávají otec s dcerou. Nechte se pozvat na jejich dobrodružství, které chvíli inspiruje a dojmá, chvíli vám z něj běhá mráz po zádech.

V druhé části projektu *Život v mezích planety* s podtitulem *Agro-lesnictví* hledají jeho průkopníci odpověď na otázky, jak můžeme uspokojit naše základní lidské potřeby a zároveň přispívat k lepšímu zdraví ekosystému.

Je možné postapokalyptickému místu, zničenému nadměrnou průmyslovou činností, říkat domov? To na Uralu odhalovala umělkyně a filmařka Carolin Koss. *Měděné hory* nabízejí hrůzné příběhy o přežití, odevzdanosti, proměně i houževnatosti. A stojí za to je vidět.

STŘEDOEVROPSKÉ FILMY

Sekce zaměřená na témata, která tíží tvůrce ze střední Evropy, představuje nejen „domácí“ problematiku, ale stále častěji se obrací do světa. Ukazuje, že žádné problémy nejsou pouze naše, ale mohou zasahovat i lidi na opačné straně planety.

Kvůli touze po nových zážitcích roste hlad po létání. Ale co klima? Představují *Budoucnost létání* nová letadla a paliva, či máme prostě cestovat méně? Sami autoři nechtěli při hledání odpovědi létat – a o to více zážitků a poznání sebe sama i sebe navzájem zažili.

Věděli jste, že ptáci jsou potomci dinosaurů, tedy, že jsou starší než lidstvo? Nejen u nás, ale i v USA nebo Německu jsou stále více *Pohřešování – Kde ti všichni ptáci jsou?* A proč jsou důležité pro naše vlastní přežití, zjišťovala bloggerka Mya-Rose Craig.

Přibývá lidí i hospodářských zvířat, půda je vyčerpaná umělými hnojivy, ziskat nutričně vyváženou potravinu je navíc čím dál náročnější na energie, půdu, suroviny a vodu. Mnozí odborníci apelují: *Hmyz na talíř*. Může být ale hmyz proteinem budoucnosti?

Rusko. Přibližně dvě třetiny Arktidy patří největšímu státu světa. Obrovský kus ledové země byl mnohá desetiletí nedostupný. Vědci z celého světa zjišťují, že v ruské Arktidě bylo bodu zlomu dosaženo už před lety a stojíme *Na tenkém ledě*, nebezpečně tenkém.

Studentské aktivity proměnily debatu o klimatu i u nás. Film Vladimíra Turnera *Až budu velká, chci být naživu* nabízí pohled do každodenní práce českých Fridays for Future. Odhaluje strategie studentského klimatického hnutí a ukazuje, jak promýšlí své cíle.

Osudy tří lidí, kteří žijí poblíž symbolických míst těžby a oceářského průmyslu, jsou skvělou příležitostí nahlédnout na *Cestu oceli* od těžby po její nadměrnou spotřebu. Film zachycuje jejich snahu zamezit slepému vykořisťování lidí a přírodních zdrojů.

Jitka Kotrlová, hlavní dramaturgyně festivalu:

„Každý z nás potřebuje uspokojit své životní potřeby a spotřebovává zdroje. Právě proto jsme chtěli uvést takové snímky, které nás, spotřebitele, nebudou jen konfrontovat, ale naopak nám pomohou najít vodítko, kudy vede lepší, udržitelná cesta. Film tu totiž není jenom proto, aby reflektoval skutečnost, ale také inspiroval do budoucna.“

Jitka Kotrlová je filmová producentka a festivalová dramaturgyně, spolupracovala s řadou českých filmových festivalů počínaje tím hlavním v Karlových Varech, přes Fresh Film Fest po MFF Praha – Febiofest.

Na výběru soutěžních filmů se také podíleli: Zuzana Černá, Hana Blaha Šilarová, Tomáš Poštulka a Martin Čech

Spokojený život ovci merino na většině australských farem nehraje roli. Logika pro šlechtění je neúprosná: více kůže = více vlny. Jenže kožní záhyby přešlechtěných ovcí přitahují muší larvy. Důsledky ukáže film **Merino-Boom – Reálná cena nejménější vlny.**

Schválně, co vám říkají pojmy jako quinoa, kustovnice čínská, chia semínka? V poslední době dobývají (nejen) Německo. Jsou to **Superpotraviny – trendy zdravá strava** obsahující ohromné množství živin. A produkce roste. Ale co pěstitelé a ekosystémy?

„Vybrali jsme silné příběhy a filmářské výpovědi, které lidem dokáží představit problémy související se spotřebou, životním prostředím a přírodou v celé jejich složitosti, kráse, ale někdy i tragičnosti. Takové filmy, které přináší nové podněty, nápady i neotřelé pohledy z celého světa nejen, ale zejména v tématu udržitelné spotřeby,“ říká dlouholetý prezident festivalu Ladislav Miko.

KRÁTKÉ FILMY

Sekce krátkých filmů přináší pestrou paletu pohledů na ekologická témata ze všech koutů světa – od Indie, přes Izrael, po Keňu a USA. Výběr hravých, inspirativních a aktuálních krátkých dokumentárních či animovaných filmů baví svým přístupem a trefností.

Každý z nás denně produkuje odpad: v práci, ve škole, doma i na procházce. Všude. Krátký film **Prés hranu** popisuje cestu odpadků na planetě. A otevírá otázku: jaký je konečný cíl odpadu?

Vliv plastového odpadu na mořský život a životní prostředí je zničující. Proto vzniklo **díminuendo** – film animovaný inkoustem na papíře, aby pronikavou žlutou barvou plastů ukázal, kolik jich v oceánském životě máme. Avšak stále je čas na změnu!

Za posledních padesát let zmizely v nenávratno tisíce čtverečních kilometrů přírody – na rozvoj měst, dopravních staveb a průmyslových zón. Naštěstí jsou po celém Česku lidé, kteří nám přírodu vracejí – podporují **Svobodný prales** Ščurnica v Bílých Karpatech.

V roce 1975 se Afrikou toulalo 14 000 gepardů. Dnes jich zbývá pouze 7 100. Přesto jsou dnes tihle nejrychlejší savci na zemi nejhroženější africkou kočkovitou šelmou. Co mohou lidé udělat, aby zachránili **Mizející skvrny** před vyhynutím?

Jejich cíl je jasný: zachránit, uvařit a podávat jídlo, které by jinak přišlo nazmar. Restaurace **Robin Food** používá ovoce a zeleninu z tržnic a farem, aby informovala o plynutí potravinami, udržitelnosti a klimatické změny tím nejchutnějším způsobem: dobrým jídlem.

Ekologický chov zvířat může být i na těch nejzvláštnějších místech. Rybí farma v uprchlickém táboře Sahrawi je umístěna uprostřed pouště. Snímkem **Jsou to jen ryby** nás provází tři mladé ženy, Teslem, Denba a Jadija.

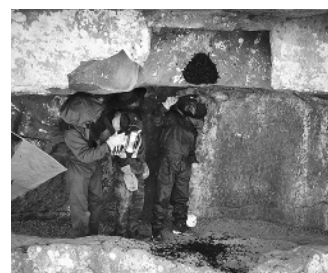

Bouře, blesky, extrémní lijáky, bleskové povodně, krupobití a tornáda. Objevují se v Česku čím dál častěji. Jak čeští vědci studují tyto fenomény a jak je-

jich práce může lidem prakticky pomoci? A je vůbec kdy možné dostatečně předvídat **Tiché hrozby: Bouřlivé počasí?**

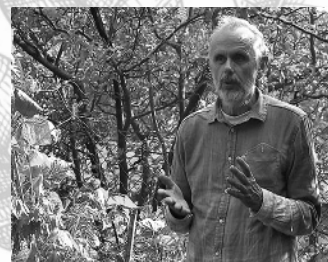
Amit Godse, známý jako Včelí muž či **Zachránce včel**, od roku 2013 tomuto hmyzu v indických městech neúnavně pomáhá. Je zakladatelem sociálního podniku Včelí košík, který o záchranu opylovačů bojuje, učí lidi včelařství a výrobu medu.

Pro lidi, kteří bydlí v bytech či nemají zahrádku, je to skvělá příležitost, jak si vypěstovat vlastní zeleninu. A jako bonus pro všechny je společně setkávání, sdílení a trávení času. Jak z původně zděděného a zarostlého pozemku vznikla pražská komunitní zahrada **Pastvina?**

Dnes je v Česku kolem pěti set přírodních zahrad. Celý fenomén k nám začal pronikat před deseti lety z Rakouska, kde se vytváření a péči o takové zahrady věnují již delší dobu. Film **Zahrada jako ráj** ukáže, co musí pozemek splňovat, aby certifikát přírodní zahrady získal.

VĚŘÍM, ŽE SÍLA FAKTŮ DOKÁŽE INSPIROVAT

Ve své tvorbě nechce strašit a ukazovat šrámy, kterých se na životním prostředí dopouštíme. Naopak věří, že síla faktů a pozitivně laděný film umí diváka vtáhnout do děje a inspirovat k zamyšlení, co můžeme dělat jinak. Na letošním EKOFILMu sice bude oceňovaný filmař a fotograf Tomáš Hulík v roli porotce, přesto se však budou moct návštěvníci festivalu přesvědčit, jak jeho vize funguje. V nesoutěžní sekci uvede svůj nový film *Odvrácená tvář Slovenska*.

Jak si jako režisér, kameraman a producent vybíráte, s kým se pustíte do spolupráce?

Mě ke spolupráci motivuje výborná kvalita týmu. Vždy je lepší, když pracujete se špičkovou produkční společností. Relativně často spolupracuji třeba s kolegy z Rakouska, aktuálně se pouštíme do dokumentu o dolním toku řeky Moravy. Je to bývalý tým z televize ORF a mám jistotu, že jsou v projektu zapojeni ti nejlepší lidé. Kromě toho vím, že si spolupracovníky dobře vycvičí, aby výsledné dílo vypadalo dobře.

Nechybí vám ale filmařské vzdělání? Jste přece přírodovědec.

Film je jedna z branží, kde není odborné vzdělání až tak nutné, i když, pokud ho máte, je to lepší. Ale zrovna v přírodopisném dokumentu je to spíše otázka citu, oka a trpělivosti. Nejdůležitější je poznání samotných zvířat a pro mou práci je špičková výhoda, že mi přírodovědecká fakulta právě tenhle základ a zájem o děje v přírodě dala.

Co je pravdy na tom, že o tématech některých vašich filmů rozhodla náhoda?

Lidé se občas ptají na scénáře. Ony to nejsou ani scénáře, spíše pár bodů, které bych chtěl natočit, zážitky, které jsem si zaznamenal. Do připravovaného filmu o dolním toku Moravy mám vysněný záběr, kdy mi v době říje přes řeku Moravu přicházejí z Rakouska na Slovensko jeleni. Jenže... Často vám nakonec příroda nabídne hezčí výjevy, než jste si naplánovali a vysnili. V tomto je opravdu mocná čarodějka. Když znáte ekologické nároky zvířat, umíte je najít. Na to je ale nutné mít výborné přírodovědné znalosti, nastudovanou problematiku a znalost místního prostředí. A tu vám může nabídnout špičkový lokální průvodce, který třeba z myslivosti nebo pytláctví přesedlal do přírodě bližších služeb.

Jak se vyrovnáte s argumentem, že natáčením zvířat v je-

lich přirozeném prostředí měníte svou přítomností jejich chování, a potenciálně je tak ohrožujete?

Nevylučuji, že se něco může stát, člověk není neomylný, ale když se umím v přírodě chovat, riziko je minimální. A z obrazového hlediska, když budu mít vystresované zvíře, které se bude pořád ohlížet, jednoduše ten záběr ne-

bude hezký. Prostě nepůjdu přes mrtvolu. A když to nepůjde zblízka, půjde to z dálky. Zvíře má můj výsostný respekt.

A nemůže to u toho daného jedince vyvolat nižší ostražitosť před potenciálními lidskými agresory?

Teoreticky to možné je, ale ze zkušenosti s bobry vím, že když šel okolo někdo cizí, udržovali si ostražitosť a odstup, báli se. Nevylučuji, že jsme hranici ostražitosťi mohli trochu posunout, ale to riziko je opravdu minimální.

Ale pojďme na chvíli od přírody k jiné vášni – modernímu výtvarnému umění. Kam konkrétně byste festivalové návštěvníky pozval nebo co považujete za velmi inspirativní?

Třeba v Bratislavě máme skvělé Muzeum moderního umění Danubiana, kde je velmi pěkný průřez současným výtvarným uměním, ať už malba, kresba, objekty či sochy. A rozhodně pak doporučuji rakouskou Albertinu. Obě jsou to špičkové instituce, kam se člověk vždycky rád zajde podívat na příjemná díla či za inspirací. I v Česku máte vlastně na moderní umění větší štěstí a odvahu,

protože jak veřejné, tak soukromé galerie si dovoli udělat i větší výstavy. Ona je to totiž hodně otázka peněz, konkrétně nehorázných nákladů na pojistky děl v hodnotě desítek milionů.

Máte tedy blízko k přírodě a umění a také jste prohlásil, že když při focení vidíte, jak se k přírodě chováme, přimělo

vás to postavit se na stranu její ochrany.

S přírodou a uměním jsem vyrůstal a jsou to do značné míry spojené nádoby. Vždyť umění hodně vychází z přírody. Barvy, tvary, všechno už bylo v přírodě vymyšleno.

Mě šťve, že Slovensko má stále relativně zachovalou přírodu, ale my jsme natolik hloupí, že ji ukrutným způsobem likvidujeme. Okolní země si tou likvidací prošly a teď přírodě pracně znovuvytvářejí prostor. My ji ještě máme, ale děláme vše pro to, abychom ji zlikvidovali.

Řada filmů obsahuje nějaký apel. Jenže po jejich zhlédnutí si člověk řekne „to je tak velké, že s tím nic nenadělám,“ a proto zůstane pasivní. Nebo filmy, které diváka obviňují, co všechno ve své každodennosti dělá špatně, a ten se pak dostane do obranné pozice a „postaví se na zadní“.

Co by měl podle vás dobrý film o přírodě a aktuálním dění obsahovat, aby pozitivně motivoval? Dělal bych to nerad a doufám, že filmy nikdy nebudu dělat tak, že bych prezentoval nějaký svůj až extremistický názor. Film má po-

dle mě popisovat skutkový stav věci a má strážlivě zhodnotit, jak to je. A může obsahovat zdravý apel, aby se divák začal zajímat, jak to reálně je a proč to tak je. Třeba filmy o Africe z produkce BBC, jsou fantastické, vtáhnou vás do děje a možná motivují vyrazit tam. Takže by měl být pozitivní.

Není vlastně cestování do vzdálených míst v rozporu s tématem letošního EKOFILMu, tedy udržitelnou spotřebou?

Myslím, že není. Samozřejmě záleží na tom, do které země se vydáte. Ale ta nejbohatší příroda, jakási Noemova archa, je v národních parcích. Když do nich, třeba v té Africe, vyrazíte, necháte peníze v národních parcích a pomůžete ochraně proti pytlákům. To je podle mě pro přírodu důležitý kontext. Svou návštěvou podpoříte domácí ekonomiku, dáte lidem práci, a přestože tam vlastně budete v luxusu, místní si i díky tomu budou své přírody více vážit. Budou z ní mít příjem a nezačnou ji drancovat.

Ve své práci používáte jako médium obrazové políčko. Jaký dopad na udržitelnost podle vás má stále se zdokonalující a stále dostupnější technologie obrazového záznamu?

Přijde mi, že jak se tyto technologie staly masově dostupnými, mnoho lidí může být v přírodě rušivým elementem. Profesionál se snaží vyrušování minimalizovat, protože ví, co mohou způsobit. Ale mnozí na tuhle rovinu doslova dlabou, na prvním místě je pro ně jen ta fotka. Právě díky dostupnosti technologie. Vlastně by mě dost zajímalo, jestli lidé chodí na atraktivní místa kvůli zážitku, nebo jen kvůli fotce

na sociální síti. Jasně, když někam jdu a je to tam úžasné, udělám fotku a ta samozřejmě putuje i na sociální síti. Ale nejdu tam primárně pro tu fotku, jdu si to místo prožít. Jdu si pro obohacující zážitky. Ale má a chce takový zážitek ten, kdo si jde jen pro

fotku na Instagram a špendlík do mapy? Ale abych to nějak povzbudivě zakončil. Učte se, vzdělávejte se, poznávejte. Budete mít krásné vzpomínky, dokážete svět prožít, dokážete si lépe, i z filmů, odnést to pozitivně.

EKO FILM 46. MEZINÁRODNÍ ENVIRONMENTÁLNÍ FILMOVÝ FESTIVAL 14.-17. 10. 2020 | BRNO

ONLINE SLAVNOSTNÍ VYHLÁŠENÍ CEN 46. ROČNÍKU MFF EKOFILM

KDY? 16. ŘÍJNA 2020 OD 19 HODIN
JAK? REGISTRUJTE SE NA AKCI NA WEBU WWW.EKOFILM.CZ A MY VÁM VČAS POŠLEME LINK NA WEB, KDE SI MŮŽETE VYCHUTNAT SLAVNOSTNÍ ONLINE VYHLÁŠENÍ.
KDO? LADISLAV MIKO, VLADIMÍR KOŘEN A VÍTEŽOVÉ

EKOFILM GRAND OPENING **KAPITÁN DEMO** ONLINE STREAM 14. 10. 2020 | 18:30 WWW.EKOFILM.CZ ZDARMA

UDRŽITELNÁ SPOTŘEBA A JAK JÍ DOSÁHNOUT – NECHTE SE POZVAT NA ÚVODNÍ DEBATU EKOFILMU

Odborníci budou diskutovat v živém videostreamu ve středu 14. října od 16 hodin na webu www.ekofilm.cz.

Současná míra konzumu podle odborníků překročila únosné limity naší planety. Nakupujeme a spotřebováváme více, než je dlouhodobě udržitelné, a tento trend nemůže pokračovat do nekonečna.

Některé prolomené hranice nám už dávají alarmující zpětnou vazbu, například v podobě probíhající klimatické změny, vyčerpání naší krajiny intenzivním způsobem hospodaření nebo třeba všudypřítomnými mikroplasty. Přejít k udržitelnější spotřebě je proto nevyhnutelné. Žádný jednoduchý a jediný návod však neexistuje.

Jaké možnosti se nabízí? Jakou proměnou by měla projít spotřeba v blízké budoucnosti? A jaké jsou společenské, ekonomické a politické limity a příležitosti této změny? To je jen malý výsek témat, kterým bude věnována letošní úvodní festivalová debata. Skvělou zprávou je, že nemusíte být přímo v Brně, abyste se debaty mohli zúčastnit. Rozhodli jsme se ji streamovat na webu www.ekofilm.cz i na sociálních sítích EKOFILMu a MŽP. Moderátorem diskuze bude prezident festivalu Ladislav Miko.

HOSTÉ ÚVODNÍ FESTIVALOVÉ DISKUZE

Danuše Nerudová, ekonomka a rektorka Mendelovy univerzity
 „Naše civilizace směřuje k nové ekonomické teorii. Tou bude namísto drancování přírody teorie udržitelného ekonomického růstu.“

Pavlína Louženská, marketérka a konzultantka v byznysu
 „Fridays for Future se podařilo mobilizovat i ty, co běžně Stranu zelených nevolí. V září 2019 se Global Climate Strike účastnilo skoro osm milionů lidí a termín

„single-use“ vyhlásil Collins Dictionary slovem roku 2018. Debata o udržitelnosti se dostala do mainstreamu. A je nejvyšší čas. Mikroplasty dnes najdete v 90 % soli, kterou si dáváme do jídla a každý rok je planeta výrazně teplejší. A tak logicky hledáme způsoby, jak ji zanechat budoucím generacím v lepším stavu, než v jakém jsme ji našli.“

Richard Brabec, ministr životního prostředí České republiky
 „Snižování spotřeby musíme pomáhat jak zákony, tak i ekonomickými nástroji. Proto naše vláda přichází nejen se zákazy jednorázových výrobků, ale také snižuje DPH na opravy a zavádí pravidla, která ekonomicky znevýhodní špatně recyklovatelné obaly nebo elektroniku.“

Vladimír Kočí, Fakulta technologie ochrany prostředí VŠCHT
 „Ve snaze pomáhat prostředí často problémy neřešíme důsledně, ale

odsouváme je v čase, prostoru či napříč odvětvími. Průmyslová ekologie není překážka v podnikání, je to potenciální konkurenční výhoda. Kvalitní životní prostředí je konzervativní hodnota, o kterou stojí za to pečovat.“

Ladislav Miko, prezident EKOFILMu

„Požadavky lidí na spotřebu se mění a stále více si uvědomujeme, že ve spotřebě nemůžeme nadále pokračovat stejným způsobem. Těším se na to, jak tento problém vidí ministr a další hosté diskuze.“

AKTIVISMUS BY NEMĚL BÝT PRVOPLÁNOVÝ, V AKTIVITU DIVÁKŮ ALE DOUFÁM

Festivalovým porotcem se po roce opět stává oceňovaný režisér Jan E. Svatoš.

Co ho k práci v porotě motivuje či jak do jeho aktuálních projektů vstoupila protiepidemická opatření?

Členem festivalové poroty nejste poprvé, dovolím si tedy vytušit, že je pro vás porotcování v něčem atraktivní, obohacující. Co to je?

Je pravda, že už je to takový podvědomý reflex: je říjen a k němu prostě patří EKOFILM. Na tomto filmovém svátku mne baví, že roste, každý rok se zdokonaluje, přitahuje nejen více diváků, ale i nadšených milovníků přírody. Osobně si užívám setkávání s novými lidmi a také skvělou filmovou porotou.

Považujete se za aktivistického umělce? A pokud ano, co chcete divákům a společnosti předat?

Příznám se, že nemám moc v lásce nálepky, nesou s sebou zjednodušování a pejorativa. Ani aktivismus by neměl být prvoplánový. Pro mne je nejvíce cenné, když snímek donutí diváky přemýšlet nebo se o téma začnou blíže zajímat. Vlastně mohu dát i příklad: V létě jsme dotočili dokument *Neviditelné ticho*. V průběhu natáčení jsme se s kamerou dostali k výjimečnému příběhu hromadné otravy rorýsí kolonie, rázem se z toho momentu stává prvek, který nese silné emoce. Je pravda, že v tomto okamžiku jako tvůrce filmu doufám v jistou emoční reakci a zejména pak v aktivitu diváků.

Co vás motivovalo zpracovat zrovna téma Odorika a Přemysla Otakara II.? Není to přeci jen dost významný odskok od témat, jimž jste se doposud věnoval?

Nemyslím, že by to byl odskok. Už v předchozí tvorbě jsem se

historickým tématům věnoval. Já smysl dokumentaristiky vidím především v oprašování zapomenutých příběhů, v hledání nových perspektiv – je lhostejné, jestli to je příběh zatracované krajiny severní Keni nebo opomíjeného přínosu českého krále Přemysla Otakara II. A pokud trváte na návaznosti na mé předchozí africké filmy... Už ze samotného názvu lze předpokládat, že se diváci dozví, co v našem erbu vnitrozemských Čech dělá tak exotické a sebevědomé zvíře, jakým je lev.

Ať chceme, nebo ne, situace vyvolaná covidem-19 zasáhla do různých míry každého z nás...

V době vládních omezení kvůli epidemii koronaviru dopadly restriktive pracovního života nejvíce na uměleckou branži, zejména na divadla nebo hudebníky. V zásadě dle logického argumentu: jíst člověk musí, tankovat benzín také, ale koncerty či představení se oželeť ve jménu národního zdraví dají. To byla jedna rovina. Na druhou stranu si lidé uvědomili,

jak moc cenná je pro ně příroda a spolu s ní mít možnost úniku. Mnoho z nich se obrátilo do sebe, začali přemýšlet o možných důsledcích. A k možnosti té reflexe bezpochyby pomáhá i spousta umělců, filmařů. Je zřejmé, že umění tedy své místo má i v době pandemie.

A jak se podepsala na přípravách vašeho nového filmu *Až zařve lev*?

Koronavirus nám pochopitelně s plány zamíchal. Na jaře jsme museli např. zrušit natáčení v Benátkách, kde bylo ohnisko nákazy. Jako dokumentaristé jsme ale vlastně zvyklí na neustále se měnící situaci. Když děláte nezávislý film, objevuje se vždy mnoho neznámých hrozeb. Jak říká jedna stará židovská anekdota: Když člověk plánuje, Bůh se směje. Když děláte dokument, musíte mít smysl pro humor i v momentu, kdy to k smíchu není. Já jsem alespoň dokončil práci na scénáři, kterou jsem předtím nestíhal.

ČESKÁ POŠTA BYLA NOMINOVÁNA NA CENU POSTEUROPY

Projekt *Pomoc na druhou*, tedy sbírka mobilů na poštách, byl nominován mezi pět nejlepších evropských praxí v oblasti společenské odpovědnosti v rámci cen CSR Coup de Cœur. Ceny se v letošním roce udílí ve čtyřech kategoriích, a to Zaměstnanci, Společnost, Životní prostředí a Covid-19. Celkem se posuzovalo 67 přijatých projektů od evropských poštovních operátorů. Vybráno bylo 20 z nich a Česká pošta se utká o ocenění v kategorii Životní prostředí. Výherci budou vyhlášeni 8. října během zasedání PostEurop. Celorepubliková akce *Pomoc na druhou* probíhala v loňském roce od 3. do 14. června. V tomto období mohli lidé nosit své staré a nepotřebné mobilní telefony na přepážky České pošty po celé naší republice. Celkem se vy-

bralo 4 462 mobilních telefonů. Odevzdané mobily byly poté předány k ekologickému nakládání a likvidaci. Za každý odevzdaný mobil věnoval partner projektu, nezisková společnost Remobil, 10 Kč na podporu agentur domácí péče, a to prostřednictvím Nadace České pošty.

„Podpořit domácí péči jsme se rozhodli proto, že je to velmi důležitá a nezastupitelná služba. U nás je bohužel nedocenená a velmi opomíjená, proto pro nás byla její podpora jednoznačnou volbou,“ říká Marta Selicharová, CSR manažerka České pošty. Na České poště pracuje 75 % žen

a dvě třetiny z nich patří k tzv. sendvičové generaci, tedy pečují souběžně o děti a starší rodiče a ještě chodí na plný úvazek do práce. Každý den vidíme, že bez pomoci agentur domácí péče by se mnoho z nich neobešlo. Sběrem 4 462 mobilů pomohla pošta nejen lidem, ale i přírodě. Do ovzduší se tak nedostalo celkem 7 076 kg ekvivalentu CO₂ a díky recyklaci se nemusí těžit další nerostné suroviny. Tím se uspořilo 133 413 litrů pitné vody. „Další sběr mobilů na poštách v současnosti plánujeme, ovšem vzhledem k pokračujícímu koronaviru uvidíme, kdy se uskuteční. Určitě sledujte webové stránky a sociální sítě České pošty, kde budou informace zveřejněny. Budeme rádi, když se do naší akce zapojíte a podarí se nám překonat loňský rekord,“ dodává Selicharová.